

Jednym z głównych przedmiotów działalności specjalisty PR jest informacja. Poszukuje jej, opracowuje ją, tworzy, przechowuje, wykorzystuje, rozpowszechnia. Grigorij Merkulow, docent zarządzania МГУКИ (Moskiewski Państwowy Uniwersytet Kultury i Nauki – przyp. tłum.), tłumaczy, dlaczego znajomość norm prawnych w sferze informacji, nie tylko pomaga uniknąć naruszenia prawa, ale również ułatwia poszukiwanie niezbędnych wiadomości na terenie Federacji Rosyjskiej.

Prawo do informacji

Konstytucja Federacji Rosyjskiej, przyjęta 12 grudnia 1993 roku na ogólnokrajowym referendum, stanowi: „Każdy ma prawo do swobodnego poszukiwania, otrzymywania, przekazywania, tworzenia i rozpowszechniania informacji w dowolny, prawnie dopuszczalny sposób” (art. 29, pkt. 4). Zapis ten jest też konkretyzowany w wielu innych dokumentach. Podstawowym aktem prawnym w dziedzinie informacji jest jednak Ustawa Federalna „O informacji, informatyzacji i ochronie informacji”, obowiązująca od 20 lutego 1995 roku. Reguluje ona stosunki powstające przy tworzeniu i wykorzystaniu zasobów oraz technologii informacyjnych, ochronie informacji i praw podmiotów uczestniczących w procesach informacyjnych.

Co można otrzymać, a co oddać

Rosyjscy specjaliści PR powinni zwracać uwagę w szczególności na przepisy prawa, które regulują tworzone przez organy władzy państwowej zasoby informacyjne i dostęp do nich. Oprócz informacji uznanej za tajemnicę państwową, są one otwarte i ogólnodostępne. Wszystkie podmioty rosyjskie mogą, a nawet powinny, brać udział w tworzeniu państwowych zasobów informacyjnych. Firmy muszą przedstawiać udokumentowane informacje organom odpowiedzialnym za formowanie takich zbiorów. Wśród zadań wymienionych jako ostatnie, prawo wymienia nadzorowanie składania sprawozdań we właściwym czasie. Takie obowiązki powinny mieć na uwadze również organy zajmujące się kontaktem ze społeczeństwem.

Gdzie można uzyskać informację

Pomocny w pracy specjalistów PR może się okazać przepis prawny, mówiący o równości prawa dla wszelkich instytucji ubiegających się o dostęp do informacji państwowej. Z wyjątkiem informacji o „ograniczonym dostępie”, zainteresowani nie muszą tłumaczyć potrzeby otrzymania informacji o którą pytają. Na przykład, podczas wyboru kontrahentów dla przeprowadzenia jakiegoś przedsięwzięcia, pierwotną informację o nich można znaleźć w państwowych organach do spraw rejestracji osób prawnych i przedsiębiorców indywidualnych. O planach innych organizacji, w sprawie przeprowadzania podobnych przedsięwzięć w określonym miejscu, informacji zasięgać trzeba już w organach samorządowych. Zarówno w pierwszym, jak i drugim przypadku przedstawiciele służb do spraw kontaktów ze społecznością, mają prawo do otrzymania takiej informacji, a odmowa może być zaskarżona do sądu.

Czego zabrania prawo

Prawo zabrania ograniczania dostępu do aktów ustawodawczych i innych normatywnych aktów prawnych; dokumentów zawierających informację o sytuacjach nadzwyczajnych, działalności organów władzy państwowej i samorządu, o wykorzystaniu środków budżetowych i innych środków państwowych i samorządowych, o stanie gospodarki i potrzebach ludności, z wyjątkiem informacji odnoszącej się do tajemnicy państwowej; dokumentów gromadzonych w otwartych zasobach bibliotek i archiwów; systemów informacyjnych organów państwowych, organów samorządowych, instytucji społecznych, organizacji reprezentujących lub niezbędnych dla realizacji praw, obowiązków i wolności obywateli (art. 10).

Jak zgodnie z prawem gromadzić i przechowywać informacje

Specjaliści PR muszą opracowywać i aktualizować sporą bazę informacji, czego prawo Federacji Rosyjskiej nie zabrania. Jedyne ograniczenia w tej dziedzinie, dotyczą danych personalnych. Podczas organizacji prezentacji i rozmów biznesowych ważne jest, aby dowiedzieć się jak najwięcej o partnerze. Informację personalną można jednak gromadzić tylko ze źródeł ogólnodostępnych lub od samych obywateli. Inne sposoby są zabronione przez prawo. Na przykład, kiedy zaczęło się prześladowanie Władimira Gusinskiego, zarzucano mu, między innymi, stworzenie w sposób bezprawny personalnej bazy danych działaczy państwowych i biznesmenów. Tego rodzaju wiadomości, otrzymane nawet w sposób legalny, „nie mogą

O certyfikacji i licencjonowaniu

Artykuł 11 stanowi: „Działalność organizacji niepaństwowych i osób prywatnych, związana z przetwarzaniem i udostępnianiem użytkownikom danych personalnych, podlega obowiązkowemu licencjonowaniu”. Z kolei systemy informacyjne, bazy i banki danych – nie zawierające danych personalnych, otrzymanych w sposób niezgodny z prawem – „przeznaczone dla obsługi informacyjnej obywateli i organizacji, podlegają certyfikacji zgodnie z postanowieniami Ustawy Federalnej „O certyfikacji produkcji i usług” (art. 19). Posiadacz „informacji dokumentowanej, której bezprawne wykorzystanie może wyrzucić szkodę jej właścicielowi, posiadaczowi, użytkownikowi lub innej osobie” ma jeszcze jeden obowiązek – musi podjąć kroki niezbędne dla ochrony przed nieuprawnionym dostępem (art. 21). W przypadku niedotrzymania tego obowiązku, posiadacz informacji ponosi odpowiedzialność zgodnie z ustawodawstwem Federacji Rosyjskiej.

zostać wykorzystane w celu wyrządzenia szkody majątkowej lub krzywdy obywatelom, utrudnienia realizacji praw i wolności obywateli Federacji Rosyjskiej” (art. 11).

Jak wykonywać swoje obowiązki z korzyścią dla siebie

W Rosji istnieje obowiązek bezpłatnego udostępniania, odpowiednim organizacjom państwowym, od 1 do 16 egzemplarzy swoich publikacji. Obejmuje on wszystkich producentów wydawnictw drukowanych, oficjalnych dokumentów, sprzętu audiowizualnego, wydawnictw elektronicznych, dokumentów niepublikowanych i opracowań badawczo-naukowych.

Ustawa „O obowiązkowym egzemplarzu dokumentów” z 29 grudnia 1994 roku, określa dokładnie, do jakiej organizacji, w jakiej liczbie egzemplarzy i w jakim terminie należy przekazać publikację. Dostarczenie pełnego materiału gwarantuje producentom dokumentów wiele praw, np. bezpłatną publikację informacji bibliograficznych w wydaniach i bazach danych bibliografii państwowej i międzynarodowej, informacji sygnałnych i referencyjnych, w wydaniach reklamowych. W ten sposób w przedsiębiorstwie pojawia się jeszcze jeden sposób komunikacji, który nie wymaga nakładów.

Z dokumentów, które rosyjskie instytucje i firmy mają obowiązek nadsyłać, powstaje narodowy, biblioteczno-informacyjny zbiór Federacji Rosyjskiej, będący częścią światowego dziedzictwa kulturowego. Specjaliści PR, mogą w łatwy sposób zorientować się w zasobach informacyjnych kraju i efektywnie wykorzystywać je w swojej pracy. W przypadku bibliotek niefinansowanych ze środków budżetowych, prawo wystosowało odrębny zapis. Ich użytkownik może uzyskać

jedynie informacje o istnieniu w ich zbiorach pewnych dokumentów, ich udostępnianie zależy już od właścicieli takich zasobów.

Z czego można zrobić tajemnicę

Każda instytucja, bez względu na formę organizacyjno-prawną, posiada swoje tajemnice handlowe. Może to być informacja o nowych rozwiązaniach technicznych, tajemnicach produkcji, umowach z kontrahentami, kosztach własnych produkcji itd. Niewątpliwie pracownicy służb PR powinni przestrzegać przepisów prawnych, które dotyczą takich danych, tym bardziej, że reguluje je rosyjskie prawo.

Posiadacz informacji uznanej za tajemnicę handlową ma prawo rozporządzać nią samodzielnie. Ustawa Federalna „O tajemnicy gospodarczej” z 9 lipca 2004, nakazuje podanie takich wiadomości tylko organom władzy państwowej, przy czym „żądanie powinno być podpisane przez upoważnioną osobę, zawierać wskazanie celu i podstawy prawnej żądania informacji, która stanowi tajemnicę handlową” (art. 6, pkt.1). Po otrzymaniu dostępu do informacji organy władzy państwowej

ponoszą odpowiedzialność cywilnoprawną za jej rozpowszechnianie lub bezprawne wykorzystywanie.

Pracownicy przedsiębiorstwa, w tym również specjaliści PR, niestety dość często stają się źródłem informacji o charakterze poufnym. Dzieje się tak, ponieważ w rozmaitych okolicznościach, jak na wystawach, prezentacjach, w rozmowach prywatnych, nie są świadomi poufności rozpowszechnianych informacji. Prawo pozwala pracodawcy zabronić rozpowszechniania tajemnicy handlowej, nie tylko w okresie obowiązywania umowy o pracę, ale również po jej wygaśnięciu, przez okres ustalony w umowie.

Nawet jeśli takie porozumienie nie było zawarte, obywatel nie ma prawa przez 3 lata rozpowszechniać tajemnicy poprzedniego pracodawcy i jego kontrahentów, ani wykorzystywać jej w celach osobistych. Dlatego szczególną uwagę należy zwracać na treść umów zawieranych z kontrahentami. To w nich powinny być określone warunki ochrony informacji poufnej, jak również obowiązek kontrahentów do wypłaty odszkodowań za straty powstałe z winy tych kontrahentów.

Grigorij Merkulow ■

Artykuł pochodzi z magazynu *Sovetnik* 2005 nr 03 (111).

Szczegółowe zapisy prawne można znaleźć w pełnej wersji artykułu, który dostępny jest na stronach www.piar.pl.

Jak chronić informacje poufne

W artykule 10 ustawy omówione są środki ochrony informacji, które posiadacz powinien podjąć. Należą do nich:

- określenie zakresu informacji, która stanowi tajemnicę handlową;
- ograniczenie dostępu do informacji, która stanowi tajemnicę handlową poprzez wprowadzenie procedury korzystania z niej i kontroli przestrzegania takiej procedury;
- ewidencja osób, które otrzymały dostęp do informacji stanowiącej tajemnicę handlową;
- regulacja stosunków dotyczących wykorzystania informacji stanowiącej tajemnicę handlową przez pracowników na podstawie umów o pracę i kontrahentów na podstawie umów cywilnoprawnych;
- oznaczenie dokumentów, które zawierają informację stanowiącą tajemnicę handlową, statusem „tajemnica handlowa” ze wskazaniem posiadacza takiej informacji (art. 11, pkt.1).